

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyesült
vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.

József-térfeszeg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, szeptember 15.

Dubnonál visszavert orosz támadások.

(Tüzérségünk bravuros operációi az olasz fronton.)

Budapest, szeptember 14. (Hivatalos.)

Orosz hadszintér:

Kelet-Galiciában a helyzet változatlan. Az ellenség ma reggel meg-támadta a Strypa mellékén levő harcfrontunkat, de visszavertük. Az oro-szok Wolhyniában is, új csapatokat hozva oda, számos helyen támadtak, míg Nowo-Alexiniecnél még tart a harc. Dubnonál és Strubiel szakaszon mindenütt nagy veszteségekkel utasítottuk vissza az ellenséget. Litvániá-ban küzdő csapataink az ellenséget üldözve, Slomintól délre, a Griwda szakaszon túl nyomultak előre.

Olasz hadszintér:

Az utóbbi napok eredménytelen olasz támadásai után, tegnap Flitsch és Tolmein vidékén vívott nagyobb harcokban szünet állott be. Blauánál tüzérségünk meglepő tüzelése az ellenséget több kilométer hosszúságu arcvonalon tűzte ki hadállásából. Az olaszok menekülés közben súlyos veszteségeket szenvedtek. A tiroli harcfronton kisebb ellenséges csapatok-nak, a Popena völgy határhídjánál (Schluderbachtól délre) és a Tonale sza-kaszon lévő hadállásaink ellen intézett támadási kísérleteit vertük vissza. A délnyugati harcfronton általában csend uralkodik. Hoffer altábornagy, a ve-zérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hindenburg közeledik Vlnához

Berlin, szeptember 14. (Hivatalos). A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

A nap részben igen élénk tüzérségi tevékenység mellett, egyébként jelentékeny esemény nélkül telt el. A franciáknak egy gyenge előretörését a sapigneuli zsilipház ellen (Reimstól északnyugatra) visszavertük. Triert, Nörchingent, Chateau-Salinst és Donau-Eschingent ellenséges repülő-k bombázták. Donau-Eschingennél egy személyszállító vonatot géppuskával lőttek. Néhány ember meghalt, néhány megsebesült. A Trier felett megjelent repülőrajból egy légi járművet Lomeringen mellett (Fentschtól délnyugatra) lelőttünk.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Düna és Wilia közötti arcvonalon, Vlnától északnyugatra harcok áran tovább haladunk előre. Ötezerkétszáz orosz elfogtunk, egy ágyut, tizenhét löszerkocsit, tizenhárom géppuskát és sok máhát zsákmányoltunk. Olytától keletre előrehaladt támadásunk. Grodnotól északkeletre a Nyemen kanyarulatánál üldöző csapataink felülgt jutottak Lidá-hoz. Tovább délre a Schtschara szakaszhoz közeledünk. A lidai pályaudvarra éjjel bombákat dobtunk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

A Schtschara irányában az üldözés tovább folyik. Az ellenséges utó-védeket visszavetettük.

Mackensen tábornagy hadcsoportja.

Ellenség az üldözést itt sem tudta feltartóztatni. Néhány száz orosz elfogtunk.

Délkeleti hadszintér:

Német csapatoknál helyzet változatlan. Legfelsőbb hadvezetőség. (Mi-niszterelnökség sajtóosztálya.)

A háboru asszonyai.

Arad, szeptember 14

A parasztasszony, a ki katona-ura helyett a szekeret hajtja, a kereskedő felesége, a kinek a törvényszéknél cégjegyzési jogot adnak, hogy a férje üzleti dolgait intézze, a mesterné, a ki férje helyett vásárolni jár és sok hasonló társuk mind a női munka-erőnek és az asszonyi értelemnek diadalmaskodását jelenti. Sok egyéb probléma mellett a feminizmust is megoldotta a háboru. A kényszerűség megoáfolta az ósdi felfogásokat, hogy a nő kezébe csak a főzőkanál való és hogy a női hivatás a konyhán meg a gyerekszobán túl nem ter-jedhet.

Es minél magasabb korhatárt ér el a hadbavonulás kötelessége, annál több-több asszony veszi át az ura munkakörét. Az egyik gondolata a fegyverben, a harctéren járó élettár-sát követi, a másikkal már a kenyér-kereseten, a mesterségen törődik. Mennyi lelki erő, mennyi energia kell mindehhez! Mennyi megbecsül-hetetlen igyekezet van abban, hogy a nő, előtte eddig jobbára ismeretlen, sokszor bonyolódott hivatástéren ugy akarja pótolni a távollevő férjet, hogy abból a gazdaságnak, a műhelynek, az üzletnek semmi károsodása, zavara ne váljék!

Csodálatos, hogy a háboru, amely a segélyre, istápolásra szorulóknak annyi hivatalt, intézményt és bizottságokat teremtett, ezt az egyet figyelmen ki-vül hagyta. Pedig kellene, hogy le-gyen olyan köz-intézmény, a mely a férjük helyettesítésére kényszerült asszonyoknak az utbaigazítást, a jog-segélyt, a becsapások és félrevezeté-sek ellen való védelmet, a szakszerű tanácsot adja meg. Annnyival inkább szükség lenne erre, mert a hadba-vonult kenyérkeresők és önállók számának növekedése mellett az asszonyok tevékenységén, önállósá-gán mulik, hogy a gazdasági élet menete a háboru alatt zökkenés nél-kül, vagy minél kevesebb surlódás nélkül haladjon tovább.

Azzal, hogy az állam a legszegé-nyebbeknek hadisegélyt ad, ninesen a dolog elintézve. A háboru szomo-ruan festene, ha az összes itthonma-radottak arra lennének szorulva, hogy az állam eltartottjai legyenek. A győ-zelemhez az szükséges, hogy a harc-tereken innét, a mindennapos, ter-melő és dolgozó élet meg tudjon bir-közni a háboru rendkívüli állapotá-

val. Ennek a küzdelemnek lesznek, egyre többen az asszonyok az eszközei s ebben minden támogatást megérdemelnek.

Amit még hivatalos és bizottsággal nem intéztek el, azt intézze el az élet. A „férfiak lovagiassága“, ez alkalommal ne legyen üres frázis, se pedig értéktelen bók. A férfiak, azok, akik itthon maradtak, keressenek és találjanak módot arra, hogy azoknak az asszonyoknak, a kik fárasztóbb, vagy nehezebb kenyérkeresetben iparban, üzleti dologban a hadbavonult férj szerepét és hivatását betöltik, szóval és tettel segítségére legyenek. A parasztasszonynak a szomszéd, az iparosasszonynak, a kereskedő-feleségének a kartárs, sőt maga a konkurrens legyen önzetlen segítőtje, utbagazítója. Legfőképpen pedig senki a maga hasznára ki ne aknázza, ha a versenytársa háboruba ment és annak műhelye, üzlete az asszony kevésbé gyakorlott kezeibe jutott. Aki a hazát szolgálja, azt minden lehető módon meg kell kimélni attól, hogy ezen felül még anyagi romlását, nehezen megteremtett existenciáját pusztulásra is hozza áldozatul.

Bűnügy az át nem vett takarók miatt.

(Felmentett kereskedők. — Amikor a polgári és katonai szakvélemény ellentmondó.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, szeptember 14.

Kugler József dr. nagyváradai ügyvéd, mint sógorának, Andrénny Gusztávnak, a Kugler és Andrénny nagyváradai vaskereskedő cég egyedüli tulajdonosának meghatalmazottja, 1914. évi november havában Temesvárra jött, hogy a cs. és kir. hadbiztosságnál érdeklődjék az iránt, vajjon a haderő részére minő árukat lehetne szállítani. Itt azután megtudta, hogy katonai takarókra ajánlatot tehet. Erről nyomban értesítette bátyját, Kugler Albert budapesti lakost, aki levélben közölte vele, hogy tud egy helyen 20.000 darab takarót, amely azonnal szállítható volna.

Ennek alapján Kugler József dr. a temesvári hadbiztossággal 1914. évi november hó 18-án 16.842. szám alatt oly tartalmú szerződést kötött, hogy a Kugler és Andrénny cég a temesvári cs. és kir. katonai ágyraktárnak 1914. november 26-tól 1914. december 20-ig hetenkinti részletekben a letétbe helyezett két mintának megfelelő minőségű, színű és nagyságú 20.000 darab gyapjutakarót szállít darabonként 12 korona 80 fillér egységár mellett és arra kötelezi magát, hogy a kötött szerződés teljesítésének biztosítására 48 óra alatt, vagyis 1914. november hó 20-ig 10.000 korona óvadékot letesz. Andrénny Gusztáv már az óvadék letételénél mulasztást követett el, mert 48 óra alatt a kötelezett 10.000 koronát letétbe nem helyezte s az óvadék csak a hadbiztosság felhívása után 1914. november 28-án érkezett meg. De történt más mulasztás is. Mert habár Kugler József dr. az ajánlat tételével alkalmával a hadbiztossággal azt a valóltan tényt közölte, hogy a Kugler és Andrénny cég maga gyártja a takarókat, sőt, hogy a szállításra ajánlott takarók elkészülve, a cégnél raktáron van-

nak, annak ellenére, hogy a szállításnak 1914. november 26-án meg kellett volna kezdődnie, 1914. december 2-áig szállítás egyáltalában nem történt.

(Az eladott szerződés.)

Ennek is meg van azonban a maga különös magyarázata. Andrénny Gusztáv és Kugler József dr. ugyanis a hadbiztossággal kötött szerződést, — mielőtt az őket terhelő kötelezettségek bármelyikét is teljesítették, vagy azok teljesítését megkezdték volna — 1914. év november 22-én a szerződésben biztosított összes jogokat és kötelezettségeket legalább 10.000 K letétele ellenében, tehát formálisan eladták a szerződést Szegő Rezső budapesti lakosnak, aki a szállítás teljesítését és a kötött óvadék letételét elvállalta.

Ezt a szerződés átruházást a telek teljesen magánügyüknek tekintették s erről a hadbiztosságot nem értesítették, hanem Szegő Rezső a szállítással egybekötött összes cselekményeket Andrénny Gusztáv tudtával és beleegyezésével állandóan a Kugler és Andrénny cég neve alatt végezte s a hadbiztosságtól a cég címe Nagyváradra érkezett mindennemű értesítéseket viszont Andrénny Gusztáv Budapesten lakó sógorához, Kugler Alberthez továbbította, aki azokat Szegő Rezsőnek elintézés végett átadta. Így az 1914. november 28-án óvadék címén a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság által átutalt 10.000 K névértékű magyar koronajáradékkötvényeket is Szegő Rezső küldötte be, aki közben az Andrénny Gusztávval kötött engedélyezést Elek Dezső bankigazgatóval közölte s utóbbit felhívta, hogy a szállítás lebonyolítása érdekében vele társuljon. Elek Dezső az ajánlatot elfogadta s így a Kugler és Andrénny cég által vállalt szállítási kötelezettség teljesítése most már Szegő Rezső alvállalkozó mellett Elek Dezső igazgatót is hasonló minőségben terhelte. Ez a társulás Szegő Rezső és Elek Dezső között már 1914. november hó végén, de feltétlenül december 2-ika előtt jött létre, mert 1914. december 2-án, amikor Szegő Rezső megbízottja Szücs Béla temesvári lakos utján 150—170 darab ágytakaró átadását a katonai ágyraktárnál megkísérelte, a szállításnál Elek Dezső sógora, Zollner Béla Jánosházi lakos utján szintén képviselve volt. Az 1914. december 2-án Szegő Rezső és Elek Dezső által szállítani kívánt takarókat azonban a katonai ágyraktár azon okból, mert azok a szerződés szerinti mintának semmiképpen meg nem feleltek és csekély értékű bálésszövetből készültek, visszautasította, erről jegyzőkönyvet vettek fel és értesítették a Kugler és Andrénny céget, amelynek nevében 1914. december hó 4-én Szegő Rezső levélben azt válaszolta, hogy a szállítás a cég tudta nélkül kíséreltetett meg.

(Az alvállalkozók.)

Szegő Rezső és Elek Dezső ezután közölték Andrénny Gusztávval, hogy közöttük milyen megállapodás létesült. 1914. évi december 5-én a katonai ágyraktár 545. szám alatt a Kugler és Andrénny céget újból felhívta a szállításra, azon figyelmeztetéssel, hogy a szerződés értelmében ötezer darab takaró már leszállítandó lett volna. Erre az alvállalkozók újabb kísérletet tettek, hogy a mintának meg nem felelő takarókat átadják az ágyraktárnak.

Az átadás alkalmával Szegő Rezső megbízásából 1914. december 11-én újból Szücs Béla jelent meg, míg Elek Dezsőt Zollner Béla helyettesítette, később maga Elek is oda jött. A kísérlet azonban most is meddő ma-

radt. A 101 bálban becsomagolt, mintegy 3000 darab takaró átvételét ugyancsak az ágyraktár újból megtagadta, mert a takarók minőségileg csekély értékűek voltak és a mintától teljesen eltértek. Elek Dezső azonban a szállítmány visszautasításánál közreműködött közegek eljárásának bizottsági felülvizsgálatát kérte, amit a hadbíróóság el is rendelt. A felülvizsgálatot 1914. december 14-én tartották meg Elek Dezső jelenlétében. Emellett polgári szakértőként Roth Péter temesvári lakos is közreműködött, de a felülvizsgálat eredménye az 1914. évi december 11-iki megállapítást mindenben igazolta.

(Kétféle szakértői vélemény.)

Elek Dezső látva, hogy katonai uton boldogulni nem tud, tehát polgári útra terelte a dolgot. A temesvári járásbírósnál előleges bírói szemle elrendelését kérte s ennek keretében akarta igazolni, hogy a visszautasított takarók megfelelnek. A temesvári járásbíróóság a kérelemnek helyt adott s 1914. P. v. 386. sz. végzésével a szemlét elrendelte. A szemlénél alkalmazott szakértők azt állapították meg, hogy a takarók legnagyobb része a szerződés szerinti mintának megfelel. A hadbiztosság azonban a saját szakértőinek megállapításával, nemkülönben a felülvizsgáló bizottság véleményével szemben a bírói szemle eredményét akceptálhatónak nem találta és a szerződés nem teljesítése miatt a szállításra alakult konzorcium összes tagjai ellen feljelentést tett.

Ezt a pert tárgyalta a napokban a temesvári törvényszék a tárgyaláson.

Andrénny Gusztáv és Kugler József dr. a szerződés fennállását elismerték és mindketten azzal védekeztek, hogy a szerződés megkötésénél jóhiszeműen jártak el és azt úgy maguk, mint jogutódaik teljesíteni igyekeztek, de a szállított árukat nem fogadták el.

A vád- és védőbeszédok elhangzása után a bíróság meghozta ítéletét, mely szerint az összes vádlottakat az ellenük emelt vád és következményei alól felmenté.

Az indokolás lényege az, hogy a bírói szemlénél alkalmazott három szakértő azt állapította meg és vallotta a fő tárgyaláson, hogy a szállított takarók mindenestire oly jók, mint a mintául letett takarók s minthogy a takarók visszautasításával a hadbiztosság állotta útját a szállításnak, vádlottak terhére bizonyítékok hiányában deliktumot fennforogni nem lát. Az óvadék letétele körüli mulasztás és a szállítási késedelem — a törvényszék szerint — csak másodrendű kérdések.

A felmentő ítélet ellen a kövvádó a Btkv. 386. szakasz 11. a) pontja alapján semmisségi panaszt jelentett be s így az iratok a Kuriához kerülnek.

Mikor hívják be a 43—50 éves ausztriai népfelkelőket? Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse-nek jelentik Linzből: A hadügyminiszter szeptember 6-ikán fogadta Hauser tartományi kapitányt, akivel Felső-Ausztria több ügyét beszélt meg. A hadügyminiszter kilátásba helyezte, hogy a 43—50 éves népfelkelők behívását, ha csak lehetséges, október 15-ről november havára fogják elhalasztani és a behívás nem egyszerre, hanem korosztályonként fog megtörténni, úgy hogy előbb a 42—46 éveseket hívják be. (Mindez természetesen csak az osztrák, és nem a magyar népfelkelőkre vonatkozik.)

Makedóniába Nisen át vezet az út.

(Bolgárok és szerbek. — Protics tanár nyilatkozata.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, szeptember 14.

Soha jobban nem izgatta a világot a balkáni kérdés, mint mostanában, amikor megoldásától nemcsak a Balkán, hanem jóformán az egész világ hatalmai viszonyfokok alakulását várják. Az izgatót érdeklődés az utóbbi napokban Bulgária állítólagos állásfoglalásával támaszpontra talált. Bulgária állásfoglalása csak azok számára meglepetés, akik mást óhajtottak. A kettős monarchia és Németország közvéleménye nyugodtan és bizalommal nézett elébe, mert tudta, hogy Bulgáriát életérdekei hozzánk kapcsolják.

Protics bolgár tanár és politikus, s kit szoros politikai és személyes vonatkozások fűznek Radoszlavov bolgár miniszterelnökhöz, aki Budapesten át utazott hazá Szófiába, hosszabb és nagyon érdekes nyilatkozatban ismertette Bulgária állásfoglalásának előzményeit fővárosi tudósítónk előtt s ezek között különösen a bolgár-szerb viszonyt, amely az állásfoglalás megokolását tartalmazza s irányát jólre megszabta.

A nyilatkozat a következő:

— A bolgár-szerb viszonyra az egységes Bulgária megteremtőjének, Karavelovnak szavai jellemzők:

Makedóniába az út Nisen át vezet.

— A mondás szállóigévé lett Bulgáriában s a hosszú idő alatt, amióta elhangzott, elfelejtették, kitől származik. A mondás nagy népszerűségének titka az, hogy Karavelov fején találta vele a szöveget. Minden bolgár vágyakozásának Makedónia a tárgya, már pedig azzal mindenki tisztában van, hogy Makedónia felszabadítása és bekebelezése csak szerb háború, Szerbia legyőzése révén lehetséges.

A balkáni háború mutatja, hogy Karavelov mennyire előrelátó volt. Makedónia kikapart a török uralom alól, de mégsem lett bolgárrá, mert a szerbek veretlenül kerültek ki a háborúból s a bolgár hadsereg nem vonulhatott át Nisen.

A bolgár-szerb viszony feszültsége, amely két ízben robbant ki háborúban, nem Bulgária felszabadulásának idejéből való, amióta Bulgáriában a makedón-bolgárok felszabadítását első politikai feladatnak tekintik. Az idegenkedés a legrégebb időktől nyúlik vissza, amikor sűrűn háboruszkodtak egymással és hol egész Szerbia került bolgár uralom alá, hol meg Szerbia hajtott kisebb-nagyobb bolgár területeket iga alá. Később, a török hódítás idején már olyan mélységesek voltak az ellentétek, hogy a bolgárok magukra hagyták a szerbeket a kossowói csatában. Elénken emlékeznek Bulgáriában az ötvenes évek eseményeire is. Lom, Kutiovia, Berkovica és a hozzájuk tartozó falvak lakossága föllázadt a török uralom ellen s a szerbek segítették volna őket, ahogy ígérték, ellenkezőleg, a hozzájuk menekülő felkelőket visszazavarták a törökök karjaiba. Új lángra a gyűlölet az 1877-78. évi orosz-török háború végén lobbant, amikor Szerbia haderegének egyszerű mozgósításával tiszta bolgár provinciákhoz jutott, amilyen Nis, Pirov, Leicár. Ezek a háború előtt politikailag Törökországhoz, egyházi tekintetben a konstantinápolyi bolgár exarchatushoz tartoztak.

Nis sohasem volt szerb.

Kevéssel utóbb, 1885-ben proklamálták Észak- és Délbulgária egyesülését. Válasszal Szerbia hadat üzent az alig határozatlan államnak s a bolgár hadsereg, amelynek kapitányánál nagyobb rangú tisztje nem volt, megverte a szerbeket. Erre ezek Makedóniára vettek szemet. Vesztegetéssel, a makedóniai orosz nagykövét támogatásával 1902-ben keresztülvitték, hogy a makedóniai „szerb” egyház ügyének intézésére szerb püspököt küldjék Makedóniába, 1905-ben forradalom volt a macedón földön, ami Makedóniának bolgárságát bizonyítja. A szerbek a lázadás előjtsában segítségére voltak a törököknek.

— Ilyen előzmények után jött létre a meg egyezés Szerbia és Bulgária között Makedónia felosztására. A meg egyezés fejleményeit a legújabb idők nyilvánossága megfigyelhette. Nem is beszélünk rólok, csak éppen meg akarom állapítani, hogy a szövetségi szerződés — minden következményével — Bulgária akkori ruszofil pártjainak büne.

— A makedón-kérdés mindig középpontjában volt a bolgár külpolitikának. Azzal mindenki tisztában volt, hogy a kérdés megoldására Bulgáriának magában nincs elegendő hatalma. Ezért valamennyi kormányképes bolgár párt nagyhatalom támogatását kereste.

— Makedónia felszabadítására az első előkészületeket Karavelov tette. A liberális párt vezéréként kormányra került s kevéssel utóbb Szerbia legyőzésével megszerezte hazájának a teljes szabadságot. Karavelov pillanatig sem csinált orosz-barát politikát, mert egyfelől törhetetlennek tartotta Oroszországnak Bulgária belső ügyeibe és külső politikájába való beavatkozását, másrészt, mert megőrezte, hogy Szerbiát, amely akkor más utat járt, Oroszország végül mégis csak keblére öleli, hozzásegíti Makedóniához, Nagy-Szerbiává növeszti — védelmül az akkori hármasszövetség ellen. Ennek az előrelátható tervnek az elfensúlyozását Karavelov Angliától remélte. Meggyőződése volt, hogy a keleti kérdés megoldásánál Angliáé lesz a döntő szó és Anglia sohasem fog hozzájárulni ahhoz, hogy Oroszország megteremtse Nagy-Szerbiát.

Ljapcev, a demokrata-párt második vezére, Karavelov hit tanítványaként ma is ezt a fölfogást vallja s entente-barát anélkül, hogy ruszofil volna.

Akkor a liberális pártnak csaknem valamennyi tagja angolbarát volt, így Sztambulov Isván, a Karavelov idejében összegyűlt szobranje első elnöke, Petkov Demeter, a pártlap szerkesztője és Radoszlavov Vaszil dr. akkori igazságügyminiszter. Battenberg Sándor trónfosztása után valamennyien a monarchiához pártoltak: Sztambulov mint kormányzó és I. Ferdinánd trónralépsése után miniszterelnök, Petkov mint a sztambulovista lap szerkesztője és Szófia polgármestere és Radoszlavov, az interregnum miniszterelnöke.

A kormányképes pártok külső politikája így egészen a makedónkérdés szerint igazodott, a mi az Oroszországtól való eltávolodással egyet jelentett. Ugyanígy nyilatkozott a függetlenségéről nyilatkozat alkalmával és később is több ízben a demokrata-párt is annak dacára, hogy vezére, Malinov ruszofil, bár nem azok

közül való, a kik minden áron Pétervár politikáját követik.

— Két kimondottan ruszofil pártja van csak a szobranjenek: a progressista „Zankovisták,” a kiknek Danov a vezérük és a konzervatív néppárt, a melynek Gesov a vezetője. Ezek hosták három esztendő előtt a veszedelmet Bulgáriára.

LEGUJABB.

Erkezett őjjel 2 óraker.

Német hidroplánok pusztításai a rigai öbölben.

Berlin, szeptember 14. (Hivatalos.)

A nagy főhadiszállás jelenti:

Szeptember tizenkettedikén német hidroplánok támadást intéztek a rigai öbölben orosz tengeri haderők és Riga—Dünamünde ellen. Egy repülőgépünk az öbölben egy ellenséges hidroplánnyahajót vett észre, a melyre eredménnyel dobott bombákat. Megállapítottuk, hogy a bombák tüzet okoztak. Egy másik repülőgépünk bombát vetett egy torpedózuzóra és azt eltalálta. Egy harmadik gépünk az annenburgi öbölben felfedezett egy hidroplánnyahajót, amelyet kétszer eltalált. A negyedik hidroplánnak, amelynek Zerelnél két orosz légi járművel kellett megküzdenie, sikerült egy torpedózuzót megközelíteni és eltalálni. Az ötödik gép Windau előtt két ellenséges viz alá merült, tenger-alattjáró bukkant, amelyekre két bombát vetett. Az eredményt megállapítani nem lehetett. Az utolsó légi járművünk végül hatszor eltalálta az orosz tengerészet torpedónaszádjainak építésére szolgáló Dünamünde-Mehlgraben hajógyár műveit és a hajócsuszató telepeket. A hajógyár kigyuladt. Egyik légi járművünk a rigai öbölben egy orosz vitorlással találkozott, amelyet elsüllyesztett, miután a legénysége előbb megmenekült. A tengerészeti vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Cadorna távozik állásából.

Lugano. Milanoi lapok a censura engedélyével közlik, hogy Cadorna egészsége utóbbi időben nincs rendben. A svájci lapok azt hiszik, hogy ezzel akarnak beharangozni a fővezérré változásnak.

Basel. A Bund a következőket jelenti: Almend svájci község mellett tegnap egy idegen repülőgép szállott le. A repülőgép utasai tört németseggel azt kérdezték a parasztoktól, hogy a közeli folyó a Thur vagy a Duna. Amikor az idegenek megtudták, hogy Svájcban vannak, teiszállottak és nagy magasságban a Rajna irányában elrepültek.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Udinénél egy osztrák-magyar repülőgépet három olasz repülő megtámadott. Repülőgépünket az ellenséges repülőn kívül még az olasz védőgyuk is tüzeltek és körülbelül hatszáz lövést tettek rája. Repülőnk ennek dacára sértetlenül visszatért, míg az egyik ellenséges repülőgép repülőnk lövésétől lezuhant.

Milliókat loptak az orosz hadiszállásoknál

(A „régí Oroszország” háborúja. — Koronatanács a panamisták ellen.)

Távíráti tudósítás.

Stockholm, szeptember 14.

Entente-barát „Dagens Nyheter” kiadója, Kerl Gren, aki nemrég tért vissza oroszországi tanulmányútról, a következőket írja lapjában tapasztalatairól:

— A háború addig a régi rendszerű, bürokratikus Oroszország háborúja volt és ezért megismétlődtek azok a gyászos események, amelyek az 1905-ik évi katasztrófa vezettek. A régi rendszer azonban már leáldozóban van, mert minden bünye és megvilágításba került. Az orosz nép veszi kezébe a háború intézését.

— Az orosz bürokrácia a japán háború óta elmúlt tíz év alatt valóságos művészetté fejlesztette a maga hasznára való tevékenységét. Egyetlen ország története sem mutathat fel olyan állapotokat, mint a miénk az elmúlt esztendőben Oroszországban voltak, ahol a fosztogatás, lopás, hamisítás, sikkasztás és vesztegetés nem ismert mértéket. A katonai orvosok mesés vagyonra tettek szert azért, hogy katonaszabadítást üztek. Egyes alfékő állású személyiségek azzal szereztek milliókat, hogy a félénkeket és gyávákat nyugalmassá tették. Nemrég nyilvánosságra került, hogy egyetlen hadosztály vezérkaránál 127 fölösleges tiszt tartózkodott.

— Az orosz ékszerészek azt mondják, hogy sohasem volt olyan jó üzleti esztendőjük, mint a háború első éve. A csalók, sikkasztók és egyéb bűntevők ugyanis a könnyen szerzett milliókat a szépség oltárára áldozták. A birodalmi дума egyik legutóbbi ülésén nagy feltűnést keltett az a leleplezés, hogy azért a harminchat millió rubelért, amelyet Amerikának fizettek automobilért, csak tízezer nyolc millió rubel értékű árut kaptak. Amikor a lemondott hadügyminisztert, Suchomlinovot, ebben a dologban meginterpellálták, így kiáltott fel:

— Csak nem gondolják az urak, hogy a tízezer nyolc milliót én vágtam zsebre!

— A csalások mellett, igen nagy része van az orosz hadsereg katasztrófájában, a tehetetlenségnek, rendtelenségnek és tervtelenségnek is, különösen pedig a háborús ipar készletlenségének. Suchomlinov annak idején becsületszavára fogadta, hogy a hadsereg teljesen elégséges hadianyaggal van ellátva, azonban mégis kiderült, hogy az ágyukhoz kevés a gránát, a katonáknak kevés a puskájuk és a patronjuk.

— Bár a munkások hazafiságból lemondottak sztrájkjogukat, mégis azzal hálálták meg eljárásukat, hogy öt szociáldemokrata képviselőt Szibériába küldtek, számos munkásevezért letartóztattak és minden nyilvános szereplésüket megakadályozták, valamint a szociálista sajtót teljesen elnyomták. Az idegen nemzetiségek ugyan teljesen lojálisaknak mutatkoztak, az orosz kormány mégis szarnoki módon bánt velük, különösen Finnországban, Transz-Kaukázsiában és Kisoroszországban, a zsidók ellen pedig valóságos inkvizíciót honosított meg.

A régi rendszernek azonban csak addig volt jogosultsága, amíg katonai sikerek kísérték az orosz fegyvereket, azonban a nagy galicjai vereségekre megkezdődött a megújulás. A дума tagjai összegyűlekeztek Pétervárott és követelésekkel léptek a kormány elé. Erre ko-

ronatandós következett Galiciában, amely elhárította elő sorban a vétkes hadügyminiszter elhívását, továbbá a birodalmi дума összehívását. A haladóparti elemek tulsulyra jutását most már mi sem akadályozza meg és az ezer vétkessel terhes bürokrácia helyébe a néprálmón alapuló rendszer fog lépni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Egy rezervista álma.

— Magyar háborús operett, Ziehrer zenéje nyomán. Bemutatja az Uránia színház szeptember 16-án, szerdán és csütörtökön.)

Arad, szeptember 14.

Szenzációval szolgál ma közönségének az Uránia színház, bemutatja Ziehrer híres szerzeményét. A rezervista álmat. A poézis enyhe fátyolába burkolva háborús vázlat ez a kép, nagyszabású aktuális dráma, az ugyan ennek a szónak értelmét el nem könnyelműsködők volna. Aktuális abban a komoly értelemben, hogy a témája a mostani napokban a legelevenebbül ható, de szép és megkapó volna mindig, mert nem keresztesítünk szánták. A kivitele sem elhamarkodott, ami az időszerű képeknek legfőbb gyöngéje. Úgyesen, hozzáértően megkonstruált allegória, a férfibátorságnak felmagasztosítása.

Egy kavácsmester, ki busong, mert segédjét behívták, ő még nem került sorra és bár szeretne menni, aggódik családja miatt. Ez a gondolat bántja folyton és egy délután, mikor elszenderedik, végigálmodja az egész háborús életét. A darabba itt kapcsolódik bele az álom, de maga az álom a legizgalmasabb valóság. Eredeti felvételében, teljes élethűséggel bontakozik ki előtünk a kárpáti harcok hősiességével, a katonák, ágyúharcokkal, sturmmal, huszártakkal. Ah a harc éjjel-nappal. A főhős mindenütt jelen van, vitáiban, harcokban, zászlót ragad el az ellenségtől, de közben megsebesül, először a kunyhóig, ahol ápolás alá veszik. Mikor felébred, még az álom hatása alatt nyomban önként jelentkezik bevonulására.

A grandiózus film sorozata a gyönyörű és izgalmas képeknek, a harctéri fotográfiák igazsága, a csatákra vitték fel a legújabb vonal. Nagyszerűen illeszkednek be ezek a képek a történet keretébe, amely így a legrealistább mesejétté formálódik. A zenét nem kell ismeretnünk: ez egyike a zeneművészet legnagyobb szerűbb alkotásainak, melyet a katonazenekar bizonyára méltón fog kifejezésre juttatni.

• Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődtek Műtermműlter József igazgató, Szabadság-tér. 2987

• Szenzációs magyar filmek az Apollóban. (Zilahy Gyula vendégszínház.) Előkelő, nagyszabású publikum gyűlt egybe ma a Trikolor-filmgyár első három filmjének bemutatására. Kellemséges eseményt hozott a mai premier a számunkra: ha nem tudtuk volna, hogy magyar filmek játszódnak le előttünk, kétségtelenül azt az impressziót ébresztették volna a nyelv, művészi kivitelű, érdekesen megírt mozidarabok, hogy a Nordisk-filmgyár legújabb, nagyszerű alkotásait ismerjük meg. A ma bemutatott három film nem fokozatos fejlődése a magyar filmtechnika művészetének, hanem olyan mérföldes előrehaladása, amely a magyar filmnek a nemzetközi filmpiacon az első között biztosítja helyét. Eltekintve a képek művészi kiviteléről, legkedveltebb, legjobb művészeinket látjuk a magyar filmekben. Zsűl, a volt aradi direktor, nyílt tapsot váltott ki a közönségből. A többi szereplők is nagy sikert arattak. Megállapítható, hogy a Trikolor-filmek egy csapásra meghódították a közönséget. A becsapott újságíró és a Tutya és Totyó színpadkász szellemességükkel, az Ország a Kárpátokban pedig háborús hangulatával vívta ki a premier publikumának végtelen tetszését. A magyar filmeket még szerdán és csütörtökön mutatja be az Apolló.

• Beiratkozás hegedű, zongora, ének és mimika tanulására Karháznak Ferenccél, Batthyány-u. 21. 3447

Ujabb Zeppelin támadás Anglia felett.

(Békés megegyezés Amerika és Németország közt.)

Távíráti tudósítás.

London—Bázel, szeptember 14.

Bombát dobó léghajók a keleti partokon.

Bázel. Az angol partok felett ismét Zeppelinek repültek el és bombákkal nagy károkat okoztak.

London. Hivatalosan jelentik, hogy az angol partvidéken tegnap este ismét megjelentek ellenséges léghajók, melyek több bombát dobtak le. A támadás következtében sebesülés nem történt s csak néhány távirósdrony elszakadt és néhány ablak bezuzódott.

London. Egy ellenséges repülőgép tegnap délben a keleti parton néhány bombát dobott le. Egy ház a támadás következtében súlyosan megrongálódott és négyen megsérültek. A repülőgépet két hidroplán elűzte.

London. Tekintettel a legutóbbi sűrű léghajó támadásokra, Leray tengerengyvert megbízták, hogy szervezzen London védelmére tüzvédelmi védműveket.

Könyörgés az angol fegyverek győzelméért.

Hága. Londoni jelentés szerint a lordmajor és a város előljárói szombaton, hosszunapkor részt vesznek a zsidó istentiszteleten, hogy az angol fegyverek győzelméért imádkozzanak.

Angol veszteségek.

Amsterdam. A legutóbbi angol veszteséglajstrom 74 tisztet és 3572 közembert tüntet fel.

Angol aknára futott a Hesperian.

Berlin. A Wolf Iroda illetékes helyen arról értesül, hogy majdnem ki van zárva, hogy a Hesperian német tengeralattjáró súlyosította el, miután ott, ahol a hajó elsüllyedt, szeptember negvedikén német tengeralattjáró nem tartózkodott. Valószínű, hogy a Hesperian angol aknára futott.

Fura védkötelezettség.

Rotterdam. A Globe szerint az angol kabinet a védkötelezettség ügyében egy közeputat talált és ebben egyezett meg. E szerint általános védkötelezettség nem lesz, hanem a kormány felhatalmazást kér a parlamenttől arra, hogy a férfi lakosság husz százalékát sorsozhassa ki kötelező katonai szolgálatra.

Döntőbírásgot követelnek Wilson környezetében is.

London. A Times jelenti Washingtonból: Érdekes, hogy a sajtó megütközéssel tárgyalja Németország legújabb megyezkedését az Arabie elsüllyesztése ügyében. Azonban nem tagadja a döntőbírásgot megoldás lehetőségét. A Daily Mail jelenti Washingtonból: A buvárhajó kérdésben hirtelen megváltoztak a nézetek. Tegnap azt hangoztatták, hogy a helyzet kritikus, ma pedig kijelentik, hogy a döntőbírásg megoldás lehetséges. A Daily Telegraph jelenti Newyorkból: Wilson helyzete nem irigylésre méltó. A nép többsége a békét akarja, de kívánja, hogy az elnök határozottan lépjen fel. A kettő nehezen egyeztethető össze, mert az állandó határozott fellépés háborúra vezethet. Washington a háború vagy béke feletti döntést a népre, a nép pedig, tekintve a kedvező üzleti viszonyokat, a felelősséget Washingtonra szeretné áthárítani.

A Morning Post jelenti Washingtonból: Az elnök legközelebbi környezetének tagjai sürgősen tanácsolják, hogy fogadja el a német javaslatot és az Arabie eset tényállása választott bíróság elé terjesztessék.

Bulgária becsületes barátságba került a központi hatalmakkal.

(Lelkesedés Szófiában. — Bulgária és az entente nem érthetik meg egymást.)

— Távirati tudósítás. —

Athén—Szófia—Frankfurt szeptember 14.

A balkáni zűrzavar.

Athén. Az itteni diplomáciai körökből származó értesülések szerint a Bulgária és a négyesszövetség között folyó tárgyalások elé rendkívül nehéz akadályok gördültek. Bulgária végső válaszáig, miután Szerbia már felelt az ententének, a legközelebbi napokban nyilvánosságra hozzák. Mivel a török-bolgár megegyezés már megtörtént, a négyesszövetség udvarias és semmitmondó választ fog kapni Bulgáriától. Az is hallatszik, hogy a négyesszövetség arra való tekintettel, hogy minden fronton kedvező a helyzete, taktikát változtat Bulgáriával szemben, nehogy már most a központi hatalmak karjába keressen. A négyesszövetség ugyanis elhatározta, hogy ha Bulgária válasza kedvezőtlenül üt ki, niább javaslatokat fog Bulgária elé terjeszteni.

Görögországra nézve nagyon fontos Bulgária magatartása, mert hiszen ezzel egyelőre lekerül a napirendről Görög-Makedónia átadásának kérdése. A Szerbiával való szövetség megújításának kérdése is előtérbe lépett. Az ellenzéki körök meg vannak arról győződve, hogy ez csak káros lenne Görögországra nézve. Ha Bulgária elutasítja a Szerbia és a négyesszövetség által tett ajánlatokat, ami szinte kétségtelen, akkor Szerbia és Bulgária között könnyen összeütközés támadhat, amely Görögországot is minden pillanatban beleviheti a háborúba, mert olyan szerb területeket kell védelmeznie, melyekről Szerbia önként le akar mondani Bulgária javára. A Venizeloszhoz közel álló körök azonban szükségesnek látják a Szerbiával való szövetségi szerződés megújítását, de elismerik, hogy a Németországgal és Ausztria-Magyarországgal háborút viselő Szerbiával való szerződésnek súlyos következményei lehetnek Görögországra nézve.

Rotterdam. A Timesnek jelentik, hogy Görögország arról értesítette Szerbiát, hogy a görög kormány ellenzi Gyevgyelinek és Doirannak Bulgáriához való csatlakozását. Görögország azonkívül ragaszkodik ahhoz is, hogy Monasztir megmaradjon görög-szerb határterületnek.

Szófia. A Dnevnik szerint az orosz kormány energikus jegyzeket intézett Szerbiához amiatt, hogy a szerb sajtó tolyton támadja Oroszországot.

Nagy előkészületek Bulgáriában.

Szófia. Várnai jelentések szerint Akkendenlar és Kurtpunába nagy csapat szállományok érkeztek. A Dobrudsában sorozott katonaságot az ország belsejébe hozták. Dobrida, Akkendenlar és Tutrakar környékén megerősített állásokat készítettek.

Az összes bolgárok egyesülése.

A török birodalommal való megegyezés hírére a bolgár fővárosban nagy lelkesedéssel fogadták. Szeptember 13-ára, a megegyezés végrehajtásának napjára, nagy előkészületek folynak. Ezen a napon, amely Bulgária függetlenségének évfordulója, adja át az ottani kormány a tráciai határmegyeit. E terület katonai biztosítására a bolgár hadügyi kormány egy új, tizedik hadtestet szervezett, amely

nek „Fehértengeri divízió” az elnevezése s vezérkara Filippopoliszban fog székelni. Bizonyosra veszik, hogy Bulgária Athénben és Bukarestben arról értesült, hogy sem Románia, sem Görögország a bolgár-török megegyezésben nem látja a bukaresti béke megszegését, mert a béke pontjai már Szerbia és Montenegró magatartásán megdőltek. A bolgár félhivatalos sajtó a bolgár-török megegyezés végső következményét a következőkben látja: Bulgária becsületes és őszinte barátságba kerül Németországgal, Ausztriával és Magyarországgal. A dunai szakasz révén kereskedelme és mezőgazdasága nagy lendületnek indul. Eléri régi nemzeti célját, Makedónia teljes csatlakozását s így az összes bolgárok Ferdinánd cár uralma alatt egyesülnek. Mindezek oly megbeszélhetetlen előnyök, amelyekkel szemközt az entente amugy sem garantált és már mindenképen elkésett ajánlatai eltörpülnek.

A bolgár haderő.

Szófia. A bolgár haderőt a második balkán-háború után teljesen reorganizálták. Az újjászervezés munkájával a tavasz folyamán elkészültek. Tíz hadtestje van Bulgáriának, mindegyik három brigádra oszlik. Egy-egy hadtest 24.000 gyalogos, 200 lovasból áll, 24 gépfegyvere, 72 ágyúja, 4 mozsara és 8 vár-ágyúja van. Ehhez járul még a népfelkelés, úgy, hogy Bulgária hadiereje közel jár a félmillióhoz. Tüzérségi felszerelés: kitűnő, Krupp-ágyú és a stayeri fegyvergyárban készült puskái vannak.

Szófia. A bolgár miniszterelnök joggal mondhatta a minap, hogy a bolgár hadsereg most erősebb és jobban föl van készítve a háborúra, mint bármikor volt. A balkán-háború lezajlása után tudvalevő, hogy Bulgária területe jelentékenyen megnagyobbodott és ezért már 1913-ban elhatározták, hogy növelik a hadsereget. A vezérkar kidolgozott terve szerint az eddigi kilenc hadosztálykerületet tízre emelték. Az új hadosztályt Tráciában állították föl. Ugyanekkor az eddigi 36 gyalogezredet 40-re egészítették ki és egy új tüzérezredet is létesítettek. Minden hadosztály négy gyalogezredből és egy tüzérezredből áll. Háború esetén az operációs hadsereg kiegészül a tartalékkal. Az aktív hadsereg tartalékja hadosztályonként egy tartalékandárból áll, melynek mindegyike két tartalékgyalogezredet foglal magában. A tartalékgyalogezredek 4 zászlóaljából, a zászlóaljak 4 századból és 3 Krupp-féle ütegből állanak.

A hadilétszámon álló hadsereg tehát tíz gyaloghadosztályból (mindegyik megfelel egy kisebb hadtestnek) tevődik össze és egy-egy hadosztály 3 brigád, vagyis 24 zászlóaljat, 2 svadron lovasságot és 13-15 üteget számlál. Azonkívül még egy lovashadosztály is van. Minden hadosztályban 24.000 fegyver, 24 géppuska, 200 lovas, 72 táborigyű, 4 tarack és 8-12 hegyi ágyú van. Az egész hadsereg tehát 240.000 fegyverből, 240 gépfegyverből, 3000 lovasból, 720 táborigyűből, 40 táborigyűből és megfelelő számú hegyi ágyúból áll. Ehhez járul még a 20.000 főtartalék. A népfelkelők száma 50.000 ember, akik 72 zászlóaljra oszlanak.

Mindezzel azonban még nem merült ki Bulgária hadiereje. A legutóbbi török-bolgár

háború alatt három új gyaloghadosztályt állítottak fel és a Szerbiával való háború kitérésakor további három hadosztályt alkottak. Bulgária tehát, a melynek keresztény lakossága három és fél millióra rug, négyezerestől több katonát tud kiállítani. A Balkán-háborúban 100.000 emberrel több jelentkezett a mozgósításkor, mint a meenyire számítottak. Mivel Bulgária lakossága a terület megnagyobbodásával csaknem ötmillió fönyi lett, tűzés nélkül lehet arra számítani, hogy Bulgária hadserege félmillió katonát számlál.

A bolgár-görög viszony kiélesedése.

Szaloniki. Görögország beszüntette a Szalonikiból Bulgáriába irányuló forgalmat. Ugyanekkor Bulgária megtiltotta, hogy görög alattvalók átlépjék a bolgár határt.

Szófia. A Türk-Szedászi című ujság jelenti, hogy a 9-ére virradó éjjel a szerb-görög határon állomásozó csapatok között erős határviellongások tolytak. A „határviellongások” mintegy kilenc óra hosszat tartottak. A bolgár kormány tanácskozott ez ügyben a szófiai görög követtel és ezzel kapcsolatosan lépéseket tett az athéni kormánynál, tekintettel arra, hogy megállapítást nyert az, hogy görög részről történt provokálás adott alkalmat az össze-tűzésre.

Románia nem akar Bulgáriával megegyezni.

Hamburg. A „Hamburger Fremdenblatt” szófiai tudósítója táviratozza lapjának: Szófia lapok szerint, román részről azt a verziót terjesztették, hogy Bulgária nem ohajtja a Romániával való őszinte tárgyalásokat. Erre a híresztelésre vonatkozólag Radoszlavow miniszterelnök, ez irányban megkérdezte, a következő felvilágosítást adta:

— A dolog éppen ellenkezőleg áll. Én néhány nappal ezelőtt eszmecserére hívtam meg Derussi urat, Románia követét, aki azzal háritotta el a meghívást, hogy a tárgyalásokat illetőleg, kormányától nincsen instrukciója.

Hová áll Románia?

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung írja: Azt tudjuk, hogy az entente fáradozása, hogy a Balkánt ellenünk megmozdítsa, ott hiúsult meg, ahol a helyzet kulcsa volt. Bulgária nem fog Törökország ellen teülepni s ez a fődolog. Minden más logikusan ebből az előzményből következik. Hogy az entente-nak Bulgáriával szemben barátságos arcát sötét felhők borítják, azt előre lehetett látni s bizonyos, hogy Bulgária most már, miután politikájának iránya felől döntött, erőteljesen és bátran halad céljai felé. Hogy ebből lesz-e új balkáni háború s hogy milyen befolyása lesz ennek az európai háborúra s hogy Görögország és Románia kinek a pártjára áll, azt a legközelebbi jövő fogja megmutatni s hogy mi lesz a vége, az Isten kezében van. De mi tudjuk, s örvendhetünk rajta, hogy a szellemnek s a jognak egy csatáját nyertük meg, ami legjobb záloga fegyvereink további csatái számára.

A szerb hadügyminiszter visszalép.

Bécs. A „Südslavische Korrespondenz” szófiai jelentése szerint nisi lapok egyértelműen azt írják, hogy az ottani politikai körökben Bojovics hadügyminiszter visszalépését küszöbön állonak mondják. Utódja Vasics Milos ezredes lesz.

A válságot állítólag Bojovics és Sándor trónörökös közt felmerült elmenték idezték elő. Putnik generálisuszimusz azon van, hogy a válságot elsimítsa, mivel töltötte inopportunosnak tartja, hogy a mostani időpontban változás álljon be a hadügyi tárcza vezetésében. Putnik vajda, aki Kragujevácból érkezett Nisbe, egyébként Topolába utazott Peter királyhoz.

Olaszország nem küld csapatokat a Dardanellákhoz.

(Eicsapták az angol főparancsnokot.)

Távtratt tudósítás.

Róma—Konstantinápoly, szeptember 14

Török tűzéréség sikerét.

Konstantinápoly, szeptember 14. (Hivatalos). A főhadiszállítás jelenti:

Dardanella front.

Az Anaforta-szakaszon tűzéréségünk hatalmas ágyutüz alá vett Krakoltepe környékén egy ellenséges ezredet, a Sóstó táján lévő ellenséges táborokat, valamint ellenséges századokat, a melyek Szed il Bahr vidékén elfogyomulni készültek és szétszóta ezeket.

Ágyutüzünk egy ellenséges cirkálót, valamint ellenséges torpedónaszádokat, melyek külön-külön közeledni akartak a partok felé, arra kényszerített, hogy eltávozzanak.

A többi fronton nem volt lényegesebb esemény.

Francia parancsnokság a Dardanelláknál.

Athén. A Dardanellák ellen készülő újabb offenzívánál a francia admirális veszi át a főparancsnokságot. Hamilton angol parancsnokot visszahívják a frontról.

Olaszország nem vesz részt a Dardanellák ostromában.

Genf. A Journálnak jelentik Rómából: A minisztertanács határozott formában visszautasította az entent azon kívánságát, hogy Olaszország vegyen részt a Dardanellák elleni akcióban. Salandra a minisztertanács után a frontra utazott.

Gent. Deicasséhoz közel álló körök szerint Olaszország a Dardanella akcióban vállalt kötelezettségéről az elterjesztett hírek legalább is koraiak. Minden alap hiányzik arra a feltevésre, hogy Olaszország arra gondolna, hogy a határának védelmét a monarchiával szemben csapateivonásokkal gyengítse. A Hamidie elsüllyesztett egy orosz torpedónaszádot.

Szofia. A Kambana jelenti Konstantinápolyból: A Porazetilny és Bistria nevű orosz torpedónaszádok, amelyek Trubetzkoi herceg fregattkapitány parancsnoksága alatt állottak, megtámadták két török szállítóhajót, amelyek közül az egyiket, amely szemet szállított, elsüllyesztették. A Hamidie török cirkáló üldözöbe vette az orosz torpedónaszádokat és sikerült is a Bistriát Zundulduk közelében elsüllyesztenie. A Hamidie ezután sértetlenül tért vissza állomáshelyére.

Románia és a magyar románok

(Goldis László nyilatkozata. — Nem tárgyaltak a komité tagjai Bratianuval.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14

Románia állásfoglalása elő fezzült érdekidősszel néz most az egész monarchia, de különösen a hazai románság. Egészen természetes ugyanis, hogy a magyarországi románok nem szívesen fogadják Romániának ellenünk való fellépését, mert esetleg gyanúsítások közepontjába kerülhetnének, habár a mi románjaink a háboru alatt számos alkalommal bizonyították adták hűségüknek. Mint ismeretes, megtagadták a Romániába szökött magyarországi románokkal minden közösséget és hivatalos lapjukban nem egyszer megbélyegző támadást intéztek az árulók ellen.

Aradon most elterjedt annak a híre, hogy a magyarországi román komité több tagja néhány nappal ezelőtt látogatást tett Bukarestben és Bratianu román miniszterelnököt a mellettünk való állásfoglalásra akarták rábírn.

E hírre vonatkozóan felkerestük Goldis László volt országgyűlési képviselőt, a komité tagját, az aradi szentszéki titkárat, aki a román párt organumának, a Romanulnak is igazgatója. A vele történt beszélgetést alább közöljük:

— Arról értesültünk — mondta az Aradi Közlöny munkatársa, — hogy Pop C. István képviselő és a komité néhány tagja a minap felkereste Bukarestben a román miniszterelnököt és arra kérték: hasson oda, hogy Románia ne foglaljon állást ellenünk, mert ha a két ország között esetleg kitörne az ellenségeskedés, a Magyarországon élő több milliónyi román ság kínos helyzetbe sodortatnék.

— A román komité — mondotta Goldis László — leutóbb akkor tartott ülést, amikor a magyar képviselőház tanácskozott és a komité akkor abban a kérdésben döntött: felszólaljanak-e a román képviselők, vagy nem? Mint ismeretes, az utóbbi megoldást választotta. E nevezetes ülés óta a komité nem ült össze és így nem is határozhatott egyes tagjainak Romániába való küldése felől. Hogy egyes

tagok a komité megkérdezése nélkül, a saját felelősségükre felkeresték-e a romániai politikusokat, arról nincs tudomásom. Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem. Azt azonban határozottan tudom, hogy Pop C. István nem volt mostanában Bukarestben. A komité elnöke, Miháli Tivadar egyébként igen sűrűn megfordul Romániában, mert gabonaüzleteit bonyolítja le ott. Én legutóbb négy héttel ezelőtt jártam nála, de akkor nekem egy szót se szólt arról, hogy ő, vagy a komité más tagja szándékozik-e a román kormányférfiakat felkeresni állásfoglalásuk befolyásolása céljából.

— Mennyi lehet a száma azoknak a magyarországi románoknak, akik a háboru következtében átszöktek Romániába és vajon mi lenne a sorsuk azoknak, ha esetleg a két ország között kitörne az ellenségeskedés? — kérdeztük.

— Hogy mennyien hagyták el Magyarországot — felelte Goldis — azt bizony nem tudhatjuk. Hogy a vezetők közül Lukáciu Lászlón és Góga Oktáviánon kívül még mások is mentek volna ki, arról nincs tudomásom. Én a múlt év október havában Károly király temetése alkalmával voltam kint Romániában s akkor Bukarestben beszéltem Lukáciu Lászlóval. Ő akkor egy szót se szólt arról, hogy végleg odékint akar maradni. Sőt hazajövetelének tervéről beszélt velem. Hogy most már, miután a Nemzeti Liga elnöke lett és a leghevesebb politikai harcok közé sodródott, nem térhet vissza közénk, az egészen érthető dolog. Vajon a kimenekült egyének elveszik-e a román állampolgárságot, azt mi nem tudhatjuk. Annyit azonban tudok, hogy Romániában igen nehezen megy az idegenek honosítása, mert a parlamenten kívül a szenátus hozzájárulása is szükséges. Mostanig nem hallottam róla, hogy az eltávozott egyének kérvényezték volna a román állampolgárok közé való felvételüket.

Megkezdték

Aradmegyében is a hadiadó kivetését

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14

Arad város hadiadót kivétő bizottsága még be sem fejezte működését, ma már megkezdték a megyei hadiadózók névsorát is tárgyalni. A pénzügyigazgatóság földesintérmében, ahol eddig az aradi hadiadózókat tárgyalták, most a megyei bizottság működik, a városi bizottság pedig az épület egyik emeleti termében tanácskozik.

A városnál ma Braun Gusztáv szállodás, Fodor Zsigmond műépítész, Ottenberg Tivadar bankigazgató, Mittler Izidor dr. ügyvéd, Singer Izrael földbirtokos, Fenyves Károly építész, Weisz Dávid kereskedő, Reisinger Sándor műépítész, özv. Reiniger Samuné fakereskedő, Schwarc Adolf kereskedő, Schwarc Hermann kereskedő, Kertész Miksa dr. ügyvéd és Steiner József műépítész hadiadóját tárgyalták. Közülük Fenyves Károlyt törölték a hadiadózók névsorából, míg a többiek adóját abban az összeg-

ben állapították meg, melyet a pénzügyigazgatóság javasolt.

A megyeiek hadiadóját kivétő bizottság reggel nyolc órakor kezdte meg működését. A bizottság elnöke Vásárhelyi József, tagjai pedig Zselenski Róbert gróf, Bohus Lajos báró, Hollander Samu, Solymossy Lajos báró és Kintzig János. A bizottság ma az aradi járás és a borosjenői járás adózóit tárgyalta. Háromy László dr. földbirtokos (Kürtös), Leopold Zsigmond (Zsigmondháza), Kozma Györgyné (Mikélaka), özvegy Berkassy Kálmánné (Mikélaka), Hermann Keresztély (Monyoró) és Löwi Márkus (Apatelek) kérelmére a bizottság mérésékelt a javasolt összeget, míg Friebeisz Miklós (Kürtös), Bánhid Sándor (Alsósimánd), Hollander Samuel (Csermő) és Károlyi Gyula grófnál a bizottság a pénzügyigazgatóság által javasolt összeget állapította meg. Éles Géza dr. földbirtokos, esigérszőlői urbéreseket és a bokszei urbéreseket, miután a múlt évben nem volt huszezer koronát meghaladó jövedelmük, a bizottság törölte a hadi adózók közül.

Holnap délelőtt a megyei bizottság az eleki járás hadiadózóit fogja tárgyalni.

Hindenburg Vilnánál keresi a döntést.

(Az oroszok szakítanak a halogató taktikával. — Bőségebb az ellenség municiója. — Fontos feladat vár Miklós nagyhercegre a Kaukázusban).

— Hivatalos távirati tudósítás. —

London—Bécs, szeptember 15.

Döntő ütközetre kényszerítik a németek az oroszokat.

London. A Morning Post jelenti Pétervárról: A németek sikere fenyegeti az oroszok vilnai és Dünamenti állásait. Általános benyomás az, hogy a németek mindenütt az oroszok állásainak legérzékenyebb pontjait keresik, hogy döntő ütközethez bocsátkozzanak. Az oroszok mozdulatainak célja eddig az volt, hogy ezt elkerüljék. A löszerszállítás meggyorsítása mellett lehetővé válnék, hogy a halogató taktikának szüksége csakhamar megszűnjék.

Ellanyhult az orosz offenzíva Kelet-Galiciában.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A jelentékeny orosz erőknek a támadása, amely a szövetségesek keletgaliciai állásait szakadatlanul megújuló hevességgel támadja, a középső Strypától keletre Tarnopol felé vonuló szakaszon, ahol a szövetségesek frontja a Strypa-álásoknál, a keleti parton messze északra a dombláncolatnál, keletnek pedig Kozlownál és Jeriernánál csatlakozást talált, ellanyhulni látszik. Az utolsó huszonnégy órában csak a Szereth felső folyásánál voltak heves harcok.

Már most elfogadható az a feltevés, hogy az oroszoknak nem fog sikerülni az ezen a fronton, továbbá Volhyniában, az Ikvánát, a Stübielnél és a Gorynnál, Derazno mellett eredményesen harcoló osztrák-magyar erőkkel, a több ponton ellanyhult orosz ellenoffenzívával Volhyniában döntően befojyásolni.

Harc az orosz vasuti vonalakért.

Amsterdam. A „Times“ pétervári levelezője azt írja, hogy a németeknek és az osztrák-magyar csapatoknak az a céljuk, hogy birtokukba kerítsék a Rigától Lembergig terjedő vasuti vonalakat, hogy ezzel megoldják a csapatszállítások kérdését. Ez a probléma ugyanis nagyon nehéz, mert a csapatoknak ezerkilométeres fronton való folytonos ellátása igen bajos. A „Times“ azután így folytatja:

— A központi hatalmak operációja kiterjed Dünaburg, Vilna, Lida, Baranovics, Lunevic, Sarni és Rovnó vidékére. Ezeket a helyeket vasuti vonal köti össze, amely lehetővé teszi, hogy az anyagokat, amelyeket tengeren visznek Rigába, onnan az egész frontra továbbítsák. A németek stratégiája és taktikája megfelelő ennek a nagy tervnek. Az operációk két irányra oszlanak. Az egyik észak felé hallik Grodnó és Pinsk között, a másik pedig, amelyeket Mackensen vezet, déli irányt vesz Rovnó felé. Különös aggodalommal kell tekinteni a Nyemen-vonal grodnói szakaszára. A harc ott Grodnótól északra Merecstől Piaszkig terjed a Volkoviski—Polozk vasuti vonal mentén. E helyen fronttámadás történik a visszavonuló oroszok ellen. Feltehető, hogy az orosz ellenoffenzíva Vilnánál megállásra bírja a né-

meteket. Valószínű azonban, hogy az a nagy tulsuly, amelyet a németek különösen géppuska dolgában bírnak, kisebb erővel is fel tudja tartóztatni az orosz ellenoffenzívát és az ellenség Grodnó-vidéki operációját messze kiterjesztheti. A németeknek sikerült, hogy előretörjenek a Lida-vidékre, ahol azonban visszanyomták őket. A németek ahelyett, hogy Bereska-Kartuskától keletre a mocsarakon hatoltak volna keresztül, elhajoltak Drohocintól déli irányban. Ugyanakkor a vasuti vonal mellett Pinsk irányában Smolenek felé huszonnégy kilométerrel előbbre jutottak. Ez azonban nem nyugtalanítja az oroszokat, mert az ottani terep olyan, hogy az ellenséges haderők nem fejlődhetnek ki. Az egyetlen operációs terület Poléziától északra és délre van. Az bizonyos, hogy az orosz hadsereg sorsa nem Poléziában fog eldőlni, hanem Rigánál, Vilnánál és Kiewnél.

Elegendő már a munició az orosz tüzérségnél.

Bécs. A Nyemen mellett vívott ütközetekről a Reichspost haditudósítója Hindenburg tábornagy főhadiszállásáról a következőket jelenti:

E Zeleva-szakaszon az oroszok azívós ellenállásának az a magyarázata, hogy a nélkül oldaltámadás érhető őket és ez elvágja a visszavonulásuk útját. Az oroszok tehát a megrövidült front egyéb szakaszairól a legnagyobb sietséggel vonják össze csapatukat és elkezeseredetten védekeznek.

Ennek a következménye, hogy Merecstől a mocsárterületig és Grodnótól délre Volkevicig a következő seregek összefolódtak össze: Merecstől áll a Sievers-féle tizedik orosz hadsereg, Grodnótól kelet felé a tizenkettedik és valószínűleg a második, Grodnótól délre és onnan Volkevicig a harmadik sereg. E hatalmas haderők összetömörítése által sikerült az oroszoknak nagyon fenyegetett frontjukat Jasioro—Zeleva—Selvienka között tartani, sőt többbizben nagy erővel ellentámadást is kíséreltek meg, hogy észak felé levegőt kapjanak, de az erősítő csapatok már későn érkeztek és így Skidel elvesztését nem akadályozhatták meg.

A súlyos veszteségek ellenére az oroszok az utóbbi időben jól tartják magukat és különösen gyalogságuk harcol nagy halálmegevetéssel, de hiába minden, a mi seregünk diadalmos előnyomulását nem tudják feltartóztatni. Minden egyes lépés, amelyet Hindenburg csapatai a Nyementől északra tesznek, az oroszok stratégiai helyzetét ezen a területen még kétségbeejtőbbé teszi. A nagy csaták Vilnától északra és dél felé egészen a Polesieig stratégiai előkészítés tekintetében és taktikai részleteikben egyaránt a lehető legkedvezőbben végződtek reánk nézve és a közel lévő döntés előrelátatóság fényes sikert fog hozni nekünk.

A kegyetlenkedés, amelyet az oroszok az utolsó napokban, állítólag egyenesen a cár parancsára, abbahagytak, ugylátszik, ismét megkezdődött, mert az utolsó harcok után a menekülő orosz csapatok sok helyiséget felgyújtottak és a lakosságot maguk előtt kergetik. Napról-napra növekszik hadifoglyaik száma és temérdek sok orosz pártól át hozzánk.

Az oroszok felszerelése az utolsó időben rosszabb, különösen lábbelijük hitvány, holott

eddig kifogástalan volt. Minden fogvatkozás és felszerelési hiány ellenére az ellenség jól harcol, különösen az utolsó napokban tapasztalhattuk ezt, mikor az orosz tüzérségnek látzólag elegendő municiója volt és erőteljesen vehetett részt az ütközetben.

Az oroszok pusztítása Galiciában.

Csernovic. Az oroszok Keletgalicia keleti részében rettenetes pusztítást műveltek. A tanyaikat mind felégették, a készleteket magukkal vitték, a falvakból az összes embereket — bármind korban voltak is — magukkal hurcolták. Sokat közülük minden ok nélkül agyonlőttek. Az oroszok nyomán egész falvak lettek egyenlők a föld színével. Kämnelman dr.-nak a Szereth torkolata közelében levő kastélyában Promtow orosz tábornok sajátkezűleg csomagolta be a berendezés értékesebb tárgyait. Egy másik birtokosnál az orosz tiszték ebéd után az egész evőkészletet zsebre vették.

Nem akart a Kaukázusba menni a nagyherceg.

Stockholm. Pétervári jelentés szerint Nikolajevics nagyherceg felesége, Anasztázia nagyhercegnő megjelent a főhadiszálláson és arra kérte a cárt, hogy adjon férjének más alkalmazást és ne küldje a Kaukázusba. A cár a kívánságot elutasította, miután a kaukázusi eseményeknek a hadvezetőség a legnagyobb politikai és katonai fontosságot tulajdonítja, melynek megoldását alkalmasabb személyre, mint a nagyhercegre nem bízhatják.

Megdrágul a bor. Nagykitinda város szőlőtelepén nyilvános árverés volt és azon igen sok borkereskedő jelent meg, akik egymásra licitáltak. Átlagban 60 korona árban kelt a must. Kilenc fokos felüli fehér borít, amelynek eddig az ára 55—58 korona volt, 74 koronát fizetnek és az árak még fokozottabban drágulnak a 9 fokos felüli vörös és 10—12 fokos felüli fehér bor árai. Merkantil fehér bort 8—9 fokos 55—60 koronáért, 9 fokos felüli 69—74 koronáért, 10—12 fokos fehér táborért 64—69 koronát fizetnek. A siller bor és a csomagebor nem fog drágulni, mert ezeket nem veszi a hadsereg. Külföldön is igen rossz volt a szőlőtermés és így a francia, olasz, spanyol borok különben is megdrágulnának. Nálunk is nagy a csatlódás, mert sokkal kevesebb szőlő termett, mint amennyire számítottak.

Ankét az okkupált Lengyelország kiaknázásáért. Budapestről jelentik: A kereskedelmi minisztériumban ma délelőtti számos nagykereskedő, nagyiparos és több érdekképviselet vezetője bevonásával Lers Vilmos dr. államtitkár elnöklése alatt ankét volt, amelyen a meghódított Orosz-Lengyelország kereskedelmi és ipari kihasználásának kérdését tették megbeszélés tárgyává. Az ankét célja egyfelől az, hogy azokat a nyereségtermékeket, amelyekre szükségünk van, minél előbb és minél olcsóbban megszerezhessük, másrészt pedig exportképes iparágunk akarja a megfelelő pozíciót biztosítani. Az ankét eredményének felhasználásával a kormány a közel jövőben konkrét lépéseket fog tenni.

H I R E K. LEGÚJABB.

**Erkezett reggel 3 órakor
Véres harcok a besszarábiai
fronton.**

Csernovio. A besszarábiai határfronton ma éjszaka az oroszok újabb erővel vehemens támadást intéztek állásaink ellen. Négy rohamot intéztek csapataink ellen. A támadás este kilenc órától éjszaka egyik tartott. **Az összes támadásokat fényesen visszavertük.** Az oroszok több száz halottat vesztek. A harcban tüzéségünk is részt vett és egy felvonuló orosz zászlóaljtal telitalálattal majdnem teljesen megsemmisített. Ma az oroszok itt nem ismételték meg a támadást. Az északi Dnyeszter parton az utóbbi napokban szintén nagyobb harcok voltak. Az oroszok tegnap és ma erősebb támadást intéztek ellenünk, nagy gyalogsági és tüzéségi tartalékkal. **Az eddigi támadások sikertelenek maradtak.**

Kiewet kiűztik az oroszok.

Pétervár. A Rjetsch jelenti: A kiewi kormányzó hivatalosan közli, hogy Kiew kiűzése polgári hatóságok által mult pénteken megkezdődött.

Oreg népfelkelők felmentése.

Budapest. A Budapesti Tudósító jelenti: A 43-50 éves népfelkelők felmentésénél és szabadságolásánál a fiatalabb korosztályoknál kialakult gyakorlat irányadó.

Amerika és Németország konfliktusa.

London. A Reuter-ügynökség jelenti Newyorkból: Washingtoni távirat szerint Bernstorff német nagykövet nyugtalanítva a diplomáciai viszonyok megszakításának lehetőségétől, az odaérkezett Lansing államtitkárral tanácskozott, hogy a helyzetet tisztázza. A döntés ma vagy holnap várható. A kormány már határozott abban, hogy milyen utat kövessen. Bernstorff egy newyorki uság közlését, a mely szerint azt mondta volna, hogy a háború kikerülhetetlen ha a diplomáciai viszonyok megszakadnak, határozottan meg fogja cáfolni. A hivatalos körök szavatolni tudnak a közlés helyességéért. Hiszik, hogy a jelezett nyilatkozatot Bernstorff barátai vitték a sajtóba, hogy az amerikai kormányt zavarba hozzák, vagy a diplomáciai viszonyok megszakítását megakadályozzák. Másik washingtoni jelentés szerint a kormány az Arabic ügyben történt német javaslat dolgában még nem hozott határozatot. Ugy Németország, mint az Egyesült Államok azt a nézetet vallják, hogy a kártérítés kérdésében való döntés magában foglalja a német eljárás jogosságára vonatkozó döntést is.

Háború a Vezuv.

Nápoly. A Vezuv négy nap óta nagy fehér füstoszlopokat és hamuesőt lövel ki, legutóbbi éjszaka a fő-

kráterből lávatömegeket vetett ki és tüzkoronával van körülveve.

Élítettik az angolok a Zeppelin támadásokat.

Rotterdam. Az angol lapok, amelyek tudósítást tartalmaztak a Zeppelin támadásokról nem érkeztek ide. A cenzura visszatartotta őket. Holmand gőzös kapitánya elmondja, hogy Londonból elutazván nagy hajókiötöket lángban látott, számos épület elpusztult.

Genf. A franciák veszteségei az utóbbi argonnai harcban óriási. Legalább negyvenezer ember pusztult el. Az argonnai sereg parancsnoka követelte, hogy a haditudósítókat távolítsák el a frontról.

Magyar tiszt halála Nowo-Georgiewsk ostrománál.

(Az utolsó levél.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14

Ribiczei Ribiczey Ferenc, a mult évben elhalt esikszeredai törvényszéki elnök használó nevű fia, akit mint ügyvédjelöltet mult évben ért a katonai szolgálatra hívó parancs és aki mint tisztjelölt az orosz határra ment ki, most augusztus 19-20. között Novo-Georgiewsk ostrománál haslövést kapott. Sebében augusztus hó 28-án hősi halált halt. Benne a ribiczei Ribiczey család utolsó, igazán reményteljes férfiága halt ki.

Megható volt az elesett hős bucsulevele, melyet úgy látszik már haldokló állapotban, az őt ápoló lelkészeknek tollba mondott és csak kuszált, de felismerhető aláírásával látott el. A hármasszövetség alatt valószínűleg azt a szép viszonyt érti, mely csak rövid egy és fél évvel ezelőtt az atya, anya és fia között fennállott. A levél így szól:

— Édes jó anyám! Messze távolból, sok szenvedésből, könyvből nem maradt meg számunkra semmi, csak két fekete szó: *Isten veled!* Ebből a két szóból kiérezzük azt a végtelenül gyöngéd, azt a végtelenül nagy, egymással szemben kifejezésre juttatható édes szeretetet, amely betöltötte eddig is és betöltendő ezután is kettőnk között fennálló minden fereket. Végtelenül sajnálom a sors illetlen fordulatát, de bízom abban, hogy az élők világában oly szépnek érzett hármasszövetség, a tulvilágon sem fog veszíteni szépségéből. Mindig magára gondolok, — kezeit számtalanszor esőkölja forrón szerető egyetlen gyermeke — Ferkice. 1915. augusztus 27.

— A német császárné és az orosz vöröskeresztesek. Berlinből írják: Augusztus Viktória császárné tegnap az Orosz Vöröskereszt három főnöknőjét fogadta, akik a németországi orosz fogolytelepek meglátogatására érkeztek ide.

— **Ügyvéd-tanerők.** Az aradi felsőkereskedelmi iskola felügyelő bizottsága ülésén a felső kereskedelmi iskola váltókereskedelmi jog és közgazdaságtan-előadóivá, a hadbavonult Zima Tibor és Vajda Iván dr. helyettesítésére Gabos Jenő dr., Messer Károly dr. és Tabakovits György dr. aradi ügyvédekét választotta meg.

— **Koszorúmegváltás.** Böhm Géza es neje a néhai Kádár József ravatalára szánt koszorú megváltására 20 koronát adományoztak a megvakult katonák segélyakciójára. Az adományt rendelkezési helyére juttatjuk.

— **A radonai fűtőház aradi főnöke.** A csapataink által megszállott orosz területeken természetesen minden köztevékenység a monarchia hivatalos szervezetei kezébe megy át. Néhány nap előtt hozták nyilvánosságra, hogy kik intézik a monarchia orosz-lengyelországi területeinek kormányzását és Diller báró főkormányzó elmondta, hogy milyen az új területeken a közigazgatásunk rendszere. Természetes, hogy a közigazgatáson és rendfenntartáson kívül elsősorban a vasuti közlekedés az, amelynek pontos ellátása megbízható szolgálat szervezését kívánja meg. A megszállott területekre tehát egymásután vezénylik ki az osztrák és magyar vasutaktól is a tisztviselőket és vasutasokat. A kirendelések során szép pozícióba került az aradi Máv. üzletvezetőség egyik fiatal mérnöke, Ötvös Aladár, akit most a monarchia által megszállt egyik orosz-lengyelországi kormányzóság székhelyére Radomba rendeltek ki fűtőházi főnökké.

— **Külfünetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Mikes Gábor dr. temesvári rendőrkapitánynak a Ferenc József rend lovagkeresztjét a katonai érdemkereszt szalagján adományozta. Mikes dr., aki az aradi rendőrség kötelékéből egyhangú választás után lépett át Temesvár város szolgálatába, a háború alatt igen nehéz és felelősségteljes szolgálata közben újból tanúságot tett kiváló képességeiről és arról, hogy eréllyel és ezzel egyidejűleg humanizmussal lehet élni azzal a kivételes hatalommal, amely a temesvári rendőrség fejében, kezébe van letéve. Temesvár úgy hadviselési, mint politikai szempontokból rendkívül exponált hely, amelynek közrendészeti igazgatása nagy körültekintést, érzéket és hajthatatlan akaratot kíván. Mikes dr. már több hónap óta mint a beteg Bae Ferenc főkapitány helyettese a közlekedés terén is elismerésre méltó határozottsággal sok üdvös intézkedést tett, amely a piaci uzsorának és visszaélésnek állta útját.

— **Hősi halált halt örökhatározó — harc-téren levő örökösök.** Szily Ferenc dr. battonyai közjegyző, bírói megbízott a hivatalos lapban néhai Sztanoj Vitályos a hazáért hősi halált halt volt battonyai lakos hagyatékának tárgyalására újabb határnapot tűzött ki december hó 20. napjának délelőtt 9 órájára Battonyára hivatalos helyiségébe és erre a hadbavonult Sztanoj Emil, Sztanoj András és Sztanoj Mihály battonyai lakosokat azzal a megjegyzéssel idézi, hogy abban az esetben, ha a tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által meg nem jelennének, a részükre a gyámhatóság által kinevezett gondnokkal fogják a tárgyalást megtartani és hogy perre utasítás esetében is, amennyiben képviselőtükről nem gondoskodnának, a gyámhatóság által kinevezett gondnok által fognak képviseltetni.

— **Az orosz foglyok névsora.** Berlinből jelentik: A Berlinben orosz nyelven megjelenő *Ruskija Iszvestia* közli Németországban lévő orosz foglyok névsorát. Ezzel nagy szolgálatot tesz a foglyok hozzátartozóinak, mert Oroszországban csak a tisztekről adnak ki veszteséglistát.

— **Orvosi körökből.** Zimmermann Károly dr. aradvármegye közpórházának igazgató-sebész főorvosa, lakását Arad, Ferdinánd-utca 7 szám alá helyezte át és ott hétköznapokon délután 2-3 óra között fogad.

— A vilnai pánik. Stockholmból táviratozók: A hengerült Vilnában rendkívül nyomott, a város elcsúszott mindenki küzdelemállónak tartja. A menekülők egész Árádára zúdult. Minire és elbeszélésük szerint a város teljes kiürítés előtt áll. Augusztus 26-án egy német repülőgép bombázta Vilnát és a pályaudvar, várótermét is felrobbantották, miközben több ember megsebesült. A drágaság napról-napra növekszik, cukor egyáltalában nincs és kenyeret is csak nagyon keveset lehet kapni. A telefont lefoglalta a katonai hatóság, az élelmiszerkészleteket pedig az ország belsejébe szállították. Minden színház, kávéház és mozgó be van csukva, a gyárak berendezését elvitték. A fő mag valóságos rohamot intéz a pályaudvar ellen és vad spekuláció alakult ki a jegyek körül úgy, hogy a Pétervári szőlő vasúti jegyért hét rubel helyett huszonöt rubelt is adnak. A katonai parancsnokság utasítására csomagot már egyáltalán nem vesznek fel. A városi hatóságok gondoskodnak a szegények ellátásáról a miliciával együtt. A foglyokat kiengedték a börtönökből, a fegyvereket pedig Scholenskbe vitték át. A harangok és különböző műtárgyak már rég Moszkvában vannak. A lakosság teljesen tájékozatlan, mitűn újsgok alig jelennek meg, az ágyudörgés azonban olyan közeli hallatszik, hogy a rémület nem lehet megfektetni. A szekerek ára annyira felszokott, hogy a menekülők kétszázötven rubelt is szívesen fizetnek egy százhatvan versznyi utért — biztos helyre.

— A galíciai és bukovinai rutének. Zürichből írják: Az orosz ellenzéki lapok a minap megemlékeztek arról a kétségbeesett helyzetről, amelybe a Galiciából Volhyniába hurcolt, körülbelül százezer rutén jutott. Eulógus érsek annak idején ünnepeken megígérte a ruténeknek, hogy Volhyniában meg fogják kapni a német földesuraktól elkobzott birtokukat, valamint azt is ígérte, hogy minden egyes rutén naponként egy rubelnyi támogatást fog kapni. Mindezt az ígéretet azonban nem teljesítették és a szerencsétlen emberek most kenyér és hajlék nélkül vannak. Kiewi jelentések szerint ott nagy nyomorúságban élnek a Galiciából és Bukovinából elhurcolt emberek tízezrei. Orvosi segítségben sem részesülnek, bár különböző fertőző betegségek tizedelik meg őket. Pusztá földön alusznak és élelmük szinte undorító. A munkások egyszerűen kiválasztják a tömegből az erős embereket és magukkal viszik őket, anélkül, hogy hozzátartozóik megtudnák, hová vitték. Az elhurcoltak második kategóriájába tartoznak azok az orvosok, lelkészek, tanárok, tanítók, tanítónők, ügyvédek, mérnökök, hivatalnokok, tanulók és munkások, akiket száműzték az orosz hatóságok Galiciából és Bukovinából. Ezeket a szerencsétlen embereket a kiewi börtönökben együtt őrzik a gonosztevőkkel. Élelmezésre naponként tizenegy kopéket kapnak. Három-négy hónapot töltenek el ebben a nyomorúságos helyzetben, míg végre Szibériába továbbítják őket. A harmadik csoportba tartoznak a tuzok, akik nagyrészt kiváló személyiségek, képviselők, polgármesterek, városi tanácsosok, bankigazgatók. Ezek jobbára azok a menedékhelyeken tartózkodnak, amelyeket a lengyel és zsidó bizottságok jótékonyági osztálya állított föl, vagy pedig a rendőri fogházakban élőködnök.

— A megvédett német császár. Genéből írják: A berni hatóságok parancsára a lausannei cenzura elkobozta a „Bibliothèque Universelle” című, ottan megjelenő ismert folyóirat szeptemberi számát. A folyóirat közölte a bordeauxi egyetem dékánjának: Paul Stapfernek „A háború tanulságai” című cikkét, a melyben olyan hangon beszél a német császárról, hogy ezt a svájci cenzura nem engedhette meg.

— Lakatosmesterek munkát kaphatnak. Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy az összes lakatosmesterek munkát kaphatnak, ha a Temesváron működő „Magyar Löveggyártó Vállalat”-hoz fordulnak. Ez a vállalat a különböző hadi megrendelésekre tekintettel, a legkisebb és a legnagyobb műhelyeket is el tudja látni munkával.

— Zsidó imakönyvek és szertartási cikkek Pichler Sándornál Szabadságtér 1. sz. 3385.

— A világháború térképei Kerpelnél. 193

— Török főpap a hercegprímásnál. A magyar nemzet rokonszenve a szintén látott küzdő török birodalom iránt az egész muzulmán világban a hála érzetét váltotta ki. A muzulmán világ e háláját fejezte ki, mint Budapestről jelentik, ma Abdul Latif budapesti török főpap, aki Vodieska Imre c. apáttal jelent meg Csernoch János dr. bíboros hercegprímás előtt. A hercegprímás a világháború alatt több ízben nagy szeretettel szölt Törökországról s Abdul Latif most kifejezte a török nemzetnek azt az óháját, hogy az esztergomi érsek ismét nyerve el a konstantinápolyi patriarchoi méltóságot, amint elnyerte Bakócz Tamás esztergomi érsek épen ötszáz évvel ezelőtt. Csernoch János hercegprímás az üdvözlésre azt válaszolta, hogy újból kívánja a török fegyverek győzelmét. A török nép még romlaltan. Ha a világháborúból győztesen kikerül, akkor újjászületik. Ehhez megvan benne minden előfeltétel. Magyarországon a törökök szabadon gyakorolhatják vallásukat, mert nálunk teljes vallási szabadság van. A magyar tisztelőben tart mindenkit, akinek vallásos hite van. Abdul Latif erre megjegyezte, hogy eddig százötven török ifjú tanul Magyarországon, de e szám a háború után meg fog tiszereződni.

— Az ötvenhét esztendő káplár hőstette. Kaposvárról írják: Az Augusztus-kórházvonat igazlamosan érdekes harctéri kaland hőstét szállította a nepokban Kaposvárra. Greynó Andrásnak hívják a derék magyart, aki ötvenhét esztendő, önként jelentkezett katonának és káplár lett a harminchetedik gyalogezredben. Greynó András súlyos sebsékekkel került a kórházba. Doberdónál felderítő uton elfogott a legényeivel egy olasz őriáratot, amely hét katonából és egy tisztből állott. Ismerem a reglamát, — mesélte Greynó — a legényektől tehát elszedtem a fegyvert, de a tisztet nem kulattam ki, mert meg akartam mutatni, hogy a magyar urí módon tud visekedni virtuos ellenséggel. A tiszt ur nem volt valami pipógya íráter, mert háromszor is nekünk vezényelte a bakait, de azok nem igen jöttek. Greynó azután keservesen fizette meg az olasz tiszttel szemben tanúsított gallériáját. Egy órai gyaloglás után kúgrott a sorból az olasz tiszt, revolvert rántott és a magyar őriáratra kezdett lövöldözni. Kezden meg is sebesültek, mikor végre Greynó káplár nekirohant az olaszok és birkózni kezdett velük. Borzalmas pillanatok voltak ezek, mert a küzdelem éppen egy több száz méter mélységű szakadék fölött tombolt. Végül a derék magyar káplár ledobta a szakadékba a tisztet, akit fölére malva holtan találtak meg a szakadék mélyén levő parton. A vitéz magyar csak ekkor vette észre, hogy az olasz tiszt belélt a várába és a felső combjába.

— Az angol lapok a német asszonyokról. Az angol újságok hosszasan foglalkoznak a Németországban vitatott kérdéssel, hogy a hölgyek szűk vagy bő szoknyát viseljenek-e. A Wolff távirati ügynökség ártatlan figyelmeztetést tett közbe tudvalevőleg, hogy főlöszleges a szövetszázalás, amelyet a mostani bő szoknyák divatja föltétlenül maga után von. Ezt a tényt az angol lapok nyomban feltűjték és úgy adták elő, mintha a figyelmeztetést a legfelsőbb hivatalos helyről tették volna közzé. „Ügylát-szik, — írják — hogy a napi szükségletekből és általában a szükségleti cikkekben oly csekély készlete van Németországnak, hogy nem sokára a végére jut ezének. Szomorú állapotok élhetnek a német asszonyok, ha az ottani hatóságok jogot formálnak ahhoz, hogy a ruházódásukat is előírják. A császár ismét bele-szólt a divatba. Érdekes megjegyezni, hogy valamikor a német uralkodó az uszályos szoknyák ellen szölit sikra a bacillusokra való tekintettel, aztán a szűk szoknyák ellen tiltakozott, végül pedig most a bő ruhadarabok ellen fogal állást”.

— Nagy banksikkasztás. Egy a budapesti piacra élénk összeköttetésben álló, különösen záloglevélhelyezésekkel foglalkozó tiroli pénzintézetnél — mint a Spar- und Centralzeitung jelenti — nagy sikkasztás nyomára jöttek. Az ügy félmillió, de remélik, hogy az érdekeltek a piac minden nagyobb megrázkódítása nélkül módját éjtik az ügy elintézésének.

— Vendéglős és detektiv. Néhány héttel ezelőtt történt, hogy az aradi Gambrinus vendéglőben nagyobb mulatozás volt. Egy aradi detektiv bement a helyiségbe s felszölitotta a tulajdonost, hogy vessen véget a zajos mulatozásnak. A detektiv és a vendéglős között szóváltás keletkezett, a minek a vége az lett, hogy a vendéglős tulajdonosa inzultálta a detektivet. Szalay vendéglős ellen büntügyi eljárás indult meg s az aradi járásbírószág ma tárgyalta az ügyet. A járásbírószág Révész Mór dr. védelme alapján becsületsértés vétségéért Szalayt negyven korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

— Csak egy hajszálon függ a csecsemő élete, ha emésztése nincsen rendben. Éppen ezért ne mulasszon el gyermekének idejekorán Nestlé-éjszát adni, ami által a jövőre nézve magát csak súlyos fájdalomtól és szemrehányásoktól óvja meg. Próbadozokat és tanulmányos röpiratot gyermeknevelésről teljesen díftalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien. I., Biberstrasse 3a 890f.

— Az ismét megnyílt tábori postához való 35 dekás dobozok Kerpelnél. Viszonteladónak nagy árengedmény. 193

— Iskolatáskák legnagyobb választékban a Fischer Nagyáruházban a Szabadságtéren, egy kocsik és gyermekszékek gyári raktára. Legelőcsőbb bevásárlási forrás Fischer Áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Izr. imakönyvek Kerpelnél.

Mindenhol jó, de a legjobb a lövészárkba.

(Egy szabadságot katona viszontagságai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 14.

Tizenhárom hónapig háboruban volt aradmegyei katona két heti szabadságot kapván, övéinek látogatására és egy kis pihenőre haza jött. A frontról való elutazását és viszontagságos életét a következőképer írta meg az Aradi Közlöny-nek:

— Olyan nagy örömmel, mint amikor orosz foglyokat ejtünk, indultam el a vasúti állomáshoz, előre arra gondoltam, hogy most nem lesz olyan fázasztó az utazás, mint amikor a háborúba mentem. Csak a most is egy tulzsfolt kocsiba kerültem és aig vártam, hogy megérkezem a legközelebbi állomásra. Itt még több ntas szállt fel és csak azt sajnáltam, hogy rossznak vélt helyemet elhagytam, mert még kellemetlenebb helyzetbe kerültem. Nem volt elég, hogy állnom kellett, egy kis gyereket is tartottam a kezemben, mert az édes anyja a kisebbik csemetéjével bajlódott és engem mint „vitéz katonát” megkért, hogy tartsam a gyereket. Ez is hagyján lett volna, azonban míg haza értem, (3 napig tartott az utazás), hétszer kellett átszállnom. Már egész benne voltam a repülésben, amikor kedves szülővárosom vasúti állomását kiáltották.

— Boldogan jöttem ki a vonatból. Alig tettem 2 lépést, családomb harminckét tagjával találtam magamat szembe. Negyed óráig tartott, míg mindenki a nyakamba borult, megcsókolt. Ezután következett a bevonnás a városba. Az állomáson összesen négy kocsi volt, ezeken kellett a nagy társaságnak az utat megtennie. Nagy nehezen elhelyezkedtünk valahogy, azonban az első fordulónál a kocsik egyik kerekét tülterhelés következtében eltört. És valamennyien egy árokba pottyantunk. Kisebb nagyobb baja valamennyiünknek esett. Nekem a jobb karom ficamodott ki.

— Kinnal-bajjal — egy órai gyaloglás után — otthon voltunk, a hol már orvos fogadott bennünket, a ki — miután mindannyiunkat megvizsgált és a szükséges utasítással, gyógyszerrel ellátott, arra kért, hogy meséljek valamit a háborúban eltöltött napokról. Azt mondtam a doktornak, hogy most — a mint ezt ő megállapította — lázas vagyok, majd máskor, mire ő sértődöttem eltávozott.

— Ezután azt hittem, hogy pihenni fogok, de nem így történt. Szakadatlanul jöttek az ismerősök, mind látni és hallani akart. Ezeknek azt feleltem, hogy három napja nem ettem, nem alud-

tam, majd ha kihoverem az ut fáradalmait, szivesen elmondok egyet-mást élményeimből. Ezek is ellávoztak, noha nem tetszet nekik sem a kijelentésem.

— No — véltem — most leülök az asztalhoz és ebédhez látok. Abban a pillanatban, amikor a levest az asztalra hozták, *belép egy küldött, a melynek szónoka fél óráig tartó beszédben üdvözölt. Már szédültem réssint az éhségtől, réssint a beszédől és arra kértem a jó istent, hogy este legyen mielőbb, hogy nyugodni térhessek. Nagynehezen késő este megebédeltem és éjjel felé aludni mentem.*

— Alig nyújtóztam végig az ágyban, az egész család körém gyülekezett és a nagyném gyöngéd hangon szól hozzám.

— Egész nap nem akartunk háborgatni, most azonban eljöttünk és a család nevében arra kérek, hogy háborus tapasztalataidat mondjad el.

Teljesen kimerült állapotban kezdtem hozzá, hogy a látottakat és hős cselekedeteimet elmondjam. Közben többször rosszul lettem, míg végre reggel hét órakor a mesém végére értem, de ekkor már félig aludtam.

Nyolc órakor hirtelen *tűzilárma zavart fel* almomból. A szomszéd ház égett. Mint békeidőben önkéntes tűzoltó — és tekintve, hogy a lángok házuokra is átosaptak — kötelességemnek tartottam a tűznél — bár egyik karom fel volt kötve — megjelenni, ahol végkimerülésig dolgoztam. Innen a éitan vittek haza. Otthon már aggódtak értem, mert a sok strapától úgy néztem ki, mint egy esontráz. Én — megelégedve a sok szenvedést — magamban arra kértem a mindenhatót, hogy *szabadságom minél gyorsabban teljen el és hogy visszakerüljek a lövészárokba*, mert a háboru még azt a régi közmondást is megfordította, hogy „mindenütt jó, de a legjobb otthon.”

TANÜGY.

(—) A kereskedő tanonciskolában a rendszer előadások már megkezdődtek. Utólagosan beiratkozni (zenül csak hétfői és pénteki napokon délután félnégy órakor, szerdai napokon pedig 3 órakor lehet. Az igazgatóság.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Özv. Ifj. Ribitzey Ferencné szül. Fóthi Mariska, ugy a maga, mint özv. id. Ribitzey Ferencné szül. sárosi Meczner Mária, mint nagyanyja és számos nagynéje, nagybátyja, unoka testvére, rokon és jóbarát nevében, megtört szívvel és mély fájdalommal tudatja, hogy egyetlen fia és gyermeke

Dr. ribiczei Ribitzey Ferencz

ügyvéd-jelölt, önkéntes kadettörmester gépfegyverosztag parancsnok

folyó évi augusztus 28-ikán, ifjú életének 25-ik évében, magyar hazájáért vívott harcban, Brestlitovszknál kapott halálos sebében, az áhitatos szentségek felvétele után, elhunyt.

Hált teteme, egyelőre az orosz harctér eddig ismeretlen helyén nyugszik.

A boldogulttal a ribiczei család utolsó férfi sarja szállt a sírba. 8551

Aldott legyen dicső emlékezet!

Bajmóc, 1915. szeptember 10-én.

* Az ezen rovat alatt közlöttéknél nem vállalunk felelősséget.

Női felöltők

ujdonságok és szőrmeárak

:: nagy ::
választékban
megérkeztek

György Menyhért és Társa

áruházában Arad,
Andrássy-tér 8. sz.

a Minorita templom
bejáratával szemben.

Szabott árak. Telefon 855.

Tessék a címre ügyelni.

Steiner és Goldschmidt

a Hadi Termény Részvénytársaság megbízottjai
vásárolnak
a Hadi Termény Részvénytársaság részére

idei termésű

buzát, zabot és árpát.

Bővebbet:

Steiner Ferenc

Arad, Erzsébet királyné-körut 20.

Goldschmidt Sándor

Arad, Weitzer János-utca

(Minorita-palota.)

1263

Hirdetmény.

Folyó hó 17-én, pénteken reggel 8 órakor az aradi lóvásártéren a kisszentmiklósi lókörházból

kimustrált 14 darab ló

nyilvános árverésen el fog adatni.

Kisszentmiklós, 1915. szeptember 13. 8546

A kisszentmiklósi lókörház parancsnoksága.

Meghívó.

Ménes hegyközség

t. tagjai folyó év és hó 17-én d. e. 10 órakor Ménes község-házánál tartandó

hegyszéki

gyűlésre

ezenel meghívotnak.

Tárgy:

Az 1914. évi hegyközségi számadások jóváhagyása.

Az 1916. évi hegyközségi előirányzat elfogadása.

A folyó évi szüreti határidő kitűzése.

Szüreti napszámbekek megállítása.

Egyéb indítványok tárgyalása.

Ménes, 1915. évi szeptember hó 11. 8556

Hegyközségi Elöljáróság.

1528—1915. kh.

Hirdetmény.

A. m. kir. honvédelmi miniszter nr 12248—eln.—20—b.—1915. sz. rendelete alapján közbírá teszem, hogy a magyar szent korona országai területén meglévő 100 kg.-nyi, vagy ennél nagyobb salétrom készletek hadi célokra igénybe vetteknek jelentettek ki.

Mindenki, akinek 100 kg.-nyi, vagy azon felüli salétrom készlet van birtokában, tulajdonában, vagy őrizetében, köteles készletét f. 6. szeptember hó 15 ig az alább megnevezett katonai intézetek részére aláb megjelölt módon elszállítani.

A chile azaz natron és az ammon salétrom készleteket a cs. és kir. löporgyárnak Blumauba (Felixdorf mellett) a norve azaz mészsalétrom készleteket a cs. és kir. tűzérési anyagszertárnak Wöllersdorffba a káli salétrom készleteket a cs. és kir. tűzérési anyagszertárnak Grazba, a déli vasut Karlsdorf állomására kell feladni.

Az anyagokat megfelelően külön-külön csomagolva, a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasúti hivatal által történt megállapítása után bérmentetlenül teherárúként kell feladni. A feladott anyagok fajait a szállító levélen fel kell tüntetni.

A csomagolási és szállítási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtéríti.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállításra kerülő anyagokról egy jegyzéket kötelesek az illető katonai intézetnek megküldeni. Ha valakinek oly salétromkészlet van birtokában, amelynek fajja előtte ismeretlen, köteles ezt a körülményt a polgármesternek bejelenteni. Az átvett salétrom készletekért a katonai igazgatás az alábbi térítéseket fizeti: chile azaz natron salétromért 100 kg.-monként 33 koronát, norve azaz mész salétromért 100 kg.-monként 28 koronát, káli salétromért 100 kg.-monként 64 koronát, ammon salétromért 100 kg.-monként 91 koronát. Az igénybevett készleteket a birtokos indokolt kérelmére kereskedelemügyi miniszter egészben vagy részben a birtokos szabad rendelkezésére kivételesen visszabocsájthatja. Az ily visszabocsátás iránt beadott kérvények, amelyeknek elintézéséről a kötelezettek a határidő utolsó napjáig értesítést nem kapnak, a vonatkozó anyagok beküldésének kötelezettsége alól nem mentesítenek.

Aki az igénybevett készletet vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeníti, vagy feldolgozza, vagy pedig azzal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, ugyszintén az is, aki a készletnek szabad rendelkezésre visszabocsátása végett valótlán adatokat terjeszt elő, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. L. tc. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1915. szeptember hó 9.

Greén, főkapitány.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbőrt

őhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Logjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilior. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

URÁNIA

Szerdán és csütörtökön

Berlinben, Bécsben és Budapesten eddig 1000 előadást ért:

A rezervista álma**Hőseink harca a Kárpátokban**

Ziehrer zenéjére összeállítva 4 részben.

Előadások nem folytatólagosak.

Kedvezmények nem érvényesek.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ELLÁTÁS.

Internat Weissweiler
Wien, IX., Nussdorferstrasse 10/12. Familienheim für studierende junge Mädchen. Jeder Komfort, günstige Lage. In Verbindung mit allen Schultypen. Beste Referenzen. 2941

ALKALMAZÁST NYER.

Irnok

vagy jelölt, kinek ügyvédi irodal több évi gyakorlata van és románul tökéletesen beszél, alkalmazást kaphat dr. Méri ügyvédnél, Borosjenőn. 8554

Egy nagyobb kifutó fu
felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

ALKALMAZÁST KERES.

Jegyzői irnoknő

jóírású, biztos számoló, szorgalmas komoly urleány, 8 havi gyakorlattal, ajánkozik Arad környékére. Szíves megkereséseket zárt levélben feltételekkel kér. Cím megtudható a kiadóhivatalban. 8548

Ügyes fiatal asszony

bejárónőnek ajánkozik a délelőtti órákra. Cím a kiadóhivatalban.

7 polgárit végzett

s pénzügyi gyakorlattal bíró fiatal ember, pénzügyhez gyakorlathoz ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 8521

Szolid

nércetül is beszélő nő magános urhoz, vagy uricsaládhoz házvezetőnőnek esetleg nagyobb gyermekekhez ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 8542

Okleveles jegyző,

szorgalmas, megbízható, megfelelő foglalkozást keres, mint kisegítő is elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 8541

Irodai tanús

ki perfekt gépirónó, német nyelvben jártas, délutáni foglalkozást keres. Szíves megkeresést kér. „Délutáni foglalkozás” jellegére a kiadóhivatalban. 8545

INGATLAN.

Aradkövén

a hegyen egy 1700 □-öles szálló természettel együtt eladó. Bővebbet Keller Jánosnál Óthalom 481. sz. alatt. 8589

LAKÁST KERESNEK.

Keresek egy 2 szobás

lakást, cselédszoba, konyha, minden hozzátartozóval. Csullóczky Pálné Arad, Ferdinánd-utca 4. szám. 8558

KIADÓ LAKÁS.

Magános,

intelligens hölgyet keresek lakótársul, belvárosban, minden komforttal berendezett lakásomba. Bővebbet urisszabó üzletben, Andrassy-tér 22. 8552

Teljesen berendezett

modern, légfűtéses, háromszobás lakás kiadó. Megtekinthető délelőtti Apponyi-ut 8. I. 8. 8527

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Andrassy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Kiadó!

elegánsan burorozott 2 szobás lakás, fürdőszoba (gázkályhával), esetleg konyhahassználattal is. Értekezhetni 1/2-től 1/4-ig Könyök-utca 8. sz., földszint 5. 8361

2 szobás

udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

ÜZLETEK.

Andrassy-tér 8.

száma hában egy kisebb üzlethez — különösen dohányüzletnek alkalmas — azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Jókarban levő kosztüm-ruha, cipő eladó Sága, Pécskai-ut 1. sz. 8555

2 darab

70 hl-es boros hordó a világi hegyen eladó. Címek a kiadóhivatalba kéretnek. 8511

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tózsde, Apolló mozi mellett. 8405

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8385

Új és használt

Iskolakönyvek Pichler Sándor könyv-, és papírkereskedésében. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Szobagőzfűrdő.

készülék, majdnem új, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8512

Egy

jókarban levő biliárd asztal olcsón eladó Altmann Ignácnál Pankota. 8542

10 darab

nagy boroshordó eladó, Arad Gáj Temető-u. 21. 8540

KÜLÖNFÉLE.

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1—2 evőkanálnyit egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2.40. Földes K. gyógyszerár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszerára Batthyány-utca. 12

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanyszerelési vállalkozás
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

80687—1915. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi állami rovar-tani állomás közli, hogy a tél araszoló pillék hernyói a folyó év tavaszán az ország nagy részében igen tetemes károkat okoztak a gyümölcsfákban.

Felhívom a kert, szőlő és gyümölcsös tulajdonosokat, hogy a saját érdeklükben az őszi megelőző védekezést fogadják és a fák derekát hernyónyelven kenessék be.

A védekezésről szóló útmutató a hernyónyelvet szállító cégek jegyzékével a gáj alkaptányi hivatalban megtekinthető.

Arad, 1915. évi szeptember 11.

Green, főkapitány.

Intelligens leány,

aki románul beszél és a gyógyszerészettel foglalkozni akar,

felvétetik

Hajós Arpád gyógyszerárában.

Gyöngyehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utólag igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utastással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszerára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeháza szemben.)

Nagyon előnyös, ha bevásárlás alkalmával az Aradi Közlöny-re hivatkozik.

Nyomatott az Aradi Nyomda R. T. rotációs gépén. Kiadótulajdonos: Aradi Nyomda R. T.